

Второ заседание

Сряда, 17 декември 1980 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателстващ Атанас Димитров: Другарки и другари народни представители, в залата има необходимия брой народни представители. Откривам второто заседание на петнадесетата сесия на Народното събрание.

Продължаваме нашата работа с разисквания по проектоплана за социално-икономическото развитие на страната за 1981 и 1982 г. и проектобюджета на Народна република България за 1981 г.

Има думата за изказване народният представител Иван Калудов.

Иван Калудов: Другарки и другари народни представители! Ние обсъждаме проектоплана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г. и законопроекта за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г.

Когато четем двата документа, с които се залага успешният старт на осмата петилетка, ни обхваща чувство на гордост от постигнатото и на отговорност пред предстоящото, чувство на увереност в неотклонния възход на родината.

Убеден съм, че разискванията по двата доклада ще протекат напълно в духа на високите критерии и изисквания, посочени в Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 14 октомври тази година. Такъв творчески подход безусловно ще пронизва и работата на трудовите колективи при обсъждането на насрещните планове.

Новите мащабни задачи, заложили в проектоплана за обществено-икономическото развитие на Народна република България през 1981 и 1982 г., станаха възможни благодарение на успехите, които постигна нашата страна под ръководството на Българската комунистическа партия. Определен дял в свой принос за това имат и комунистите, сдружените земеделци и всички трудещи се от Варненски окръг.

Востановка на подчертан политически и трудов подем окръгът успешно завършва седмата петилетка. Както в национален мащаб, така и за нас тя беше период на всеостранен възход, на ускорено социалистическо строителство. Успехите ни имат здрава основа — това е априлската линия на партията, осъществявана с последователност и замах от нейния Централен комитет под ръководството на първия наш партиен и държавен ръководител др. Тодор Живков.

В последните години обликът на Варненски окръг коренно се измени.

Само през 1980 г. влязоха в експлоатация такива крупни обекти като новия завод за хлор, винилхлорид и поливинилхлорид, разширението на ТЕЦ „Варна“, която стана най-мощната топлоелектроцентрала на Балканите, домостроителен комбинат със съвременна модерна съветска технология.

Влязоха в строя нов хлебозавод, завод за шампански вина и други важни промишлени обекти.

Днес промишлеността на Варненски окръг дава двойно повече продукция в сравнение с 1970 г. Само електродобивът на окръга надвишава производството на електроенергия на цялата страна през 1956 г. повече от два пъти.

С ускорени темпове се развива и селското стопанство.

Въпреки някои неблагоприятни години на държавата са предадени значителни количества селскостопанска продукция над плана. Средните добиви пшеница и царевича се стабилизирала над 450 кг от декар.

За 1978—1979 г. обществената производителност на труда нарасна с 40 на сто, а реализираната печалба — два пъти.

Трудещите се от окръга получиха и други крупни придобивки с важно социално значение. Изградени са 23 500 жилища, 2550 места в детските заведения и други придобивки.

Успешно се изпълнява и планът за последната година от петилетката.

Вдъхновени от постигнатите резултати и мащабните перспективи за бъдещото ни развитие, трудещите се от Варненски окръг под ръководството на Окръжния комитет на Българската комунистическа партия активно се включиха във всенародното съревнование за достойно посрещане на Двадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

В чест на конгресите на двете братски партии колективите на фериботните комплекси във Варна и Иличовск подеха инициатива с голям политически, идеологически и трудов заряд, съвместно социалистическо съревнование под девиза: „На предконгресна ударна вахта“. Тази инициатива получи висока оценка от Секретариата на Централния комитет на Българската комунистическа партия и бе широко подета от трудовите колективи във Варненски окръг и цялата страна.

Това е нов принос в българо-съветската дружба, принос, който я издига на по-висок етап.

Другарки и другари! Проектопланът за обществено-икономическото развитие отразява решенията на Националната партийна конференция и на пленумите на Централния комитет на Българската комунистическа партия за основните направления, в които трябва да се развива икономическата и социалната политика на страната.

Той е изграден комплексно с дълбок научен подход, с пълно отчитане на реалните възможности във всички сфери на нашия живот. Заедно с това проектопланът има голямото достоинство, че е съобразен с последователното приложение на икономическия подход и на новия икономически механизъм, като с това открива широко поле за инициатива и за творческа изява на колективите.

В проектоплана най-пълно е отразена грижата на партията за цялостно използване на трудовите и материалните ресурси, за икономия на енергийни източници.

Неговите разработки са тясно свързани с проблемите на развитието на главните направления на научно-техническия прогрес у нас.

Най-яръкият белег на проектоплана е, че той изцяло е подчинен на изпълнението на основната задача — все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа.

Зад всяка цифра и постановка личи непрестанната грижа на партията за човека и това е главното му достоинство.

Другарки и другари! Позволете да спра вниманието ви на някои проблеми в областта на развитието на селското стопанство, което все повече се превръща в едно от основните направления на икономиката.

През седмата петилетка селското стопанство от окръга постигна значителни успехи.

Варненски окръг се развива динамично — крупна промишленост, важен транспортен възел и силно развит туризъм. Това налага селското стопанство да има многоотраслов характер с оглед задоволяване потребностите на работническата класа, трудещите се и цялото население.

Едновременно с това поради развитието на горните отрасли и други причини относителният дял на заетите в селското стопанство ежегодно намалява.

На първо място, внедряването на постиженията на наука и практиката в областта на селското стопанство изискват обновяване на голяма част от основните производствени фондове на аграрно-промишлените комплекси.

Много от наличните стопански сгради са строени преди двадесет и повече години и не позволяват внедряването на новите технологии при отглеждането на животните, задържат развитието на животновъдството.

Изграждането на новите бригади в зърненото производство и създаването на огромни масиви налага подмяната на морално и физически остарялата техника с нови енергонаситени трактори. Това с особена сила се отнася за прибиращата техника, която е недостатъчна и поради своята неефективност довежда до значителни загуби от вече произведената продукция.

При сегашната рентабилност аграрно-промишлените комплекси нямат достатъчно възможности за заделяне средства за капитални вложения, разширено възпроизводство и за решаване на редица социални потребности.

На второ място, благоприятните почвено-климатични условия в района на р. Камкия позволиха превръщането му в един от основните овощарски райони на страната.

Тази година са произведени над 21 500 т ябълки и около 10 000 т праскови и круши.

Може определено да се каже, че въпросите с производството на плодове са решени, но тяхното прибиране и оползотворяване е открит проблем. Единственото плодохранилище в гр. Георги Трайков има капацитет едва 5000 т. Реализирането на износа по време на прибирането, при наличието на недостиг на транспорт, работна сила и не особено високите цени в този период е малко ефективно.

Не може повече да се отлага разширението на хладилните мощности в района, както и изграждането на сокови линии за плодови напитки. Българските кайсии, праскови, ябълки и други плодове са много по-вкусни, по-богати на хранителни вещества, витамини и слънчева енергия от разните синтетични разхладителни напитки, които ни се сервират сега. Уверен съм, че те ще намерят добър прием както у нас, така и в чужбина.

На трето място, животът потвърди правилността на съвместното решение по въпросите на самозадоволяването на селищните системи с месо, мляко, яйца, плодове и зеленчуци. За кратко време селищните системи се стабилизираха и успешно решават въпросите на социално-икономическото развитие на своите райони. На тях са предоставени всички ресурси — трудови, производствени, материални. Сега, когато се поставят по-високи изисквания, ръководствата на селищните системи разбират голямата отговорност, която носят за цялостното изпълнение на стопанските задачи, включително и самозадоволяването.

Направено е немалко за неговото изпълнение, но все още не са решени въпросите с люпилните, снабдяването с фуражи, дребен земеделски инвентар, полиетилен и др.

На основание опита на другите братски социалистически страни считам, че е целесъобразно да се открият специализирани магазини за продажба на фураж само за личното стопанство.

Сега с новото постановление на Министерския съвет се създават изключително благоприятни условия за това. Само от разликата в изкупните цени ние ще реализираме около 16 млн. лв.

Уместно е да се обсъди и реши дългосрочното договаряне на производството на зеленчуци и животинска продукция. Това ще подобри взаимовръзките между изкупувателните организации и личните стопанства и ще предостави по-добри условия по отношение на земя, животни и кредити.

Другарки и другари! Това са проблемите, които исках да споделя.

Ние, народните представители от Варненски окръг, напълно подкрепяме внесените за разглеждане на настоящата сесия на Народното събрание проектоплан за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г. и проекта за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г. и ще гласуваме за тях.

Комунистите, сдружените земеделци, всички трудещи се от Варненски окръг както винаги, така и сега ще дадат всичките си сили за достойно изпълнение на задачите, поставени в плана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г., който Народното събрание ще приеме.

Благодаря за вниманието! *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата народният представител проф. Атанас Малеев.

Атанас Малеев: Уважаеми другарки и другари народни представители! В центъра на социалната политика на Българската комунистическа партия неотклонно стои грижата за укрепването и опазването на здравето на човека, за творческото му дълголетие, за формирането на хармонично физически и психически развито младо поколение.

В тази глобална стратегия особено внимание се отделя на развитието на системата на здравеопазването, която, като задоволява здравните потребности на населението, дава значителен принос за всестранното развитие на нашата страна по пътя на изграждането на зрелия социализъм. Реален израз на това внимание е отделянето на все повече финансови средства от държавния бюджет за подобряване на здравното обслужване на българския народ и развитието на медицинската наука.

През 1970 г. за здравеопазването са били отделени 279 168 473 лв., което представлява 4,94 на сто от бюджета на държавата и 2,65 на сто от националния доход. През 1980 г. тази сума възлиза на 782 016 720 лв., т. е. 5,94 на сто от бюджета и 3,82 на сто от националния доход. Или за 10 го-

дини средствата за здравеопазването са увеличени повече от два и половина пъти.

В съответствие с основните насоки, утвърдени от Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, постановките на Националната партийна конференция (1978 г.) и на пленумите на Централния комитет на Българската комунистическа партия, тези средства бяха използвани за попълно задоволяване на здравните потребности на населението, за развитието на здравната профилактика, за повишаване качеството, културата и ефективността на медицинското обслужване, за внедряване на най-новите световни достижения на научно-техническия прогрес в областта на медицинската наука и медицинската практика.

Чрез високохуманния труд на здравните работници за претворяване на партийния девиз „Всичко в името на човека“ бяха постигнати големи успехи във важни области на здравеопазването. Подобрява се здравното състояние на населението. Съществен обобщаващ показател за това е понататъшното снижение на детската смъртност, която през 1979 г. достигна за първи път 19,8 на хиляда, което е най-ниското досега равнище в нашата страна. По предварителни данни за първите десет месеца на 1980 г. детската смъртност продължава да намалява. По интензитет на детската смъртност сега Народна република България заема средно място сред европейските страни и едно от челните места между балканските страни, докато само преди 5 години тя се намираше на края.

Положителни са тенденциите в динамиката на заболяемостта с временна нетрудоспособност. Нейното повишаване бе преустановено. Най-същественият показател — честота на загубените поради болест дни на 100 работници — бе намален през 1979 г. от 937,4 дни на 881,7 дни, или близо 6 на сто в сравнение с 1975 г. Това за народното стопанство означава спестени милиони левове. Като цяло заболяемостта с временна нетрудоспособност у нас е относително ниска както в сравнение с другите социалистически страни, така и в сравнение с редица капиталистически страни. В сравнение с 1975 г. показателят за първичната инвалидност също бе снижен през 1979 г. с 6,4 на сто (т. е. от 6,2 на 5,8 на 1000 осигурени).

През седмата петилетка намалява заболяемостта и смъртността от заразни болести. Налице са и ред положителни тенденции в динамиката на здравното състояние на учащите се.

Съществени резултати бяха постигнати и в борбата за осигуряване на здравословна жизнена среда. Намалено е съдържанието на редица замърсители на околната среда. Хигиенното състояние на селищата и тяхното санитарно благо-

устройство са значително по-добри. Относителният дял на работните места, които отговарят на санитарните норми и изисквания, нарасна през 1979 г. близо 1,8 пъти в сравнение с 1975 г. В редица учебни заведения бяха осигурени по-добри условия и режим на работа. Повишава се здравната култура на населението.

Подобрява се и материално-техническата база на заведенията за здравно обслужване и социални грижи. През седмата петилетка са усвоени 280 млн. лв. капитални вложения (83,5 на сто от плана). През периода 1976 — 1980 г. влязоха в строя редица крупни здравни заведения, като: клиниката за професионални заболявания при Медицинска академия в София, психиатричната клиника при ВМИ — Варна, столова за 5000 души — студенти и персонал, при Медицинска академия — София, урологична клиника към института „Пирогов“ в София; окръжните болници в Кърджали, София и Стара Загора; районните болници в Свищов, Ботевград, Малко Търново; редица поликлиники, в т. ч. и стоматологични; хигиенно-епидемиологичната инспекция в гр. Варна; няколко дома „Майка и дете“, множество детски ясли и др.

Главно за сметка на новото строителство през петилетката, включително до края на 1980 г., се очаква броят на въведените в експлоатация нови болнични легла да достигне 6898, или общият брой на болничните легла да нарасне на 80 400 (т. е. 9,07 легла на 1000 души от населението). Яслените места се увеличиха с 14 911. Местата в заведенията за социални грижи — с 3950 и т. н.

В резултат на всичко това се подобри осигуреността на населението с тези видове здравна и социална помощ. Наред с това значително се проточи изграждането на някои крупни обекти — например хирургическия блок със 750 легла в гр. Пловдив и стопанските сгради към него, със сметна стойност 42 192 хил. лв. Строителството е започнало през 1968 г. с първоначален срок за завършване 1974 г. За изминалите 13 години от строителството му са усвоени само 6197 хил. лв. А цялостното завършване на строителството се предвижда да се реализира по плана на Държавния комитет за планиране през 1986 г., което, разбира се, не е сигурно, като се имат пред вид огромните задачи, които предстоят. С тези срокове строителството ще продължи общо 20 години.

Строителството на терапевтичния блок във Варна с капацитет 600 легла и сметна стойност 19 749 хил. лв. е започнало през 1979 г. и е замразено през 1978 г., макар че е трябвало да бъде завършено през 1974 г. Сега продължава да се работи с крайно слаби темпове, като е планирано да се завърши в 1983 г. според новия план.

Може би още по-дълго ще бъде строен институтът по вътрешни болести, в който са заделени 250 легла за активни борци в София. Строителството му е започнало през 1978 г., а за изтеклите три години са усвоени всичко 836 хил. лв. И макар че беше планирано първият епат да завърши през следващата година, такова нещо не може да се очаква, защото неговата сметна стойност е 34 млн. лв. Това означава, че ще трябва да чакаме десетки години за построяването на такъв институт.

Следва да отбележим, че през седмата петилетка са изразходвани за аспирантура, машини, съоръжения и друга медицинска техника 93 млн. лв., с което се повиши техническата съоръженост на здравната мрежа. Със съвременна апаратура се обзаведеха редица отделения за интензивно лечение, изгради се мрежа от отделения за хемодиализа. Въведеха се нови ефективни методи за диагностика и лечение — ултразвукова диагностика, компютърна томография и др. В стоматологичната практика се внедрява системата „Адапта“ и други рационални методи за протезиране. Функционират нови високоефективни диагностични лабораторни звена със съвременна организация на работа, механизация и автоматизация.

За подобряване на санитарно-хигиенното състояние на здравните заведения само за 2 години (1977—1978 г.) бяха инвестирани 65 млн. лв.

Медицинският персонал общо нарасна от 161 892 през 1975 г. на 196 744 през 1979 г., в това число броят на лекарите от 18 770 през 1975 г. на 21 249 през 1979 г., на стоматолозите от 3701 през 1975 г. на 4641 през 1979 г., фармацевтите от 3055 през 1975 г. на 3551 през 1979 г.

Положителни промени настъпиха в организацията и управлението на здравеопазването, подобри се планирането на неговите ресурси и дейност. През последните години значително се подобри организацията на работническото и ученическото здравеопазване. Има обаче все още много неща, които трябва да се изправят. Заслужава да се отбележи, че развитието на майчиното и детското здравеопазване получи нов, значителен тласък. Ръководната, организаторската и контролната дейност на хигиенно-епидемиологичните служби укрепна. Съществено се разшири сътрудничеството и взаимодействието на здравната организация с другите държавни, стопански и обществени органи и организации, повиши се активността на населението в здравеопазната дейност. Развива се международното здравно сътрудничество, особено със Съветския съюз.

Значително укрепна водещата функция на Медицинската академия в областта на научната, учебната, методичната и лечебната дейност, а самата академия стана притегателен център за много специалисти и болни от редица други страни.

Нови стратегически перспективи за дейността на Медицинската академия очерта историческото за нашето здравеопазване Решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1978 г., което определя основни насоки за по-нататъшното развитие на медицинската наука и подготовката на висши медицински кадри. То посочи пътя за по-тясно и ефективно свързване напредъка на медицинската наука и научно-техническите постижения с потребностите на практическото здравеопазване.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Като отбелязваме постигнатото от българското здравеопазване през 1980 г. и в годините на седмата петилетка, ние си даваме ясна сметка за нерешените проблеми, които съществуват в тази особено важна социална сфера. Задълбоченият критичен анализ показва, че по някои здравни показатели ние все още не сме достигнали най-напредналите в това отношение страни. Както в ред други области, така и в здравеопазването е налице противоречието между ресурсите, с които то разполага, и постигнатите резултати. Със загриженост също така подчертаваме и въпроса за борбата със социално значимите заболявания (сърдечносъдови заболявания, злокачествени новообразувания, болести на дихателната система, травматизъм и др.), които заемат първите места сред причините за преждевременните умирания и нетрудоспособността на населението.

Именно затова през 1981 г. и другите години на осмата петилетка главната цел, която стои пред нашето здравеопазване, е по-нататъшното решително подобряване на здравето, повишаване трудоспособността и удължаването на творческото дълголетие на народа, като по основните здравни показатели се доближим до най-развитите страни в света. За постигането на тази цел дейността на здравната мрежа се насочва главно: към всестранно развитие на здравната профилактика; решително подобряване на качеството и културата на медицинското обслужване; ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и интелектуализацията на здравеопазната дейност; усъвършенствуване на управлението и пълна мобилизация на субективния фактор чрез въвеждането на икономически подход в здравеопазването и социалните грижи. По този начин ние ще изпълним задачите, поставени от др. Тодор Живков: „Средствата, които обществото влага в здравеопазването, трябва да водят, както навсякъде, към все по-висока ефективност“.

Другарки и другари народни представители! За развитието на здравеопазването през 1981 г. са предвидени кредити по бюджета в размер на 898 873 000 лв., които са със 116 861 280 лв. (или над 14 на сто) повече от предвидените по плана за 1980 г. средства. Това представлява 5,85 на сто от бюджета на държавата. Средният разход за здравеопаз-

ване и социални грижи на един жител от населението достига 100,69 лв., или с 14,4 на сто повече в сравнение с настоящата 1980 г.

Нарастването на разходите по бюджета за здравеопазването са ново красноречиво потвърждение на непрекъснатите грижи на партията и правителството за здравното благополучие на нашия народ. Същевременно обаче то произтича и от световната тенденция за поскъпване на здравните услуги, свързано с широкото навлизане на научно-техническия прогрес в медицината, повишаването на цените на съвременната медицинска техника, на лекарствените средства и др.

Утвърдените средства ще осигурят изпълнението на задачите, поставени от партията и правителството пред нашето здравеопазване. Допълнителни благоприятни възможности дава и законопроектът за бюджета, респективно неговият чл. 28, който разрешава допълнителни кредити при преизпълнение на приходната част на съответните бюджети. Целесъобразно ще бъде в такива случаи съответен принос с финансови средства за здравни цели да дават и някои стопански ведомства, министерства, обединения и други организации.

През 1981 г. трябва да се направи всичко възможно за ускорено строителство на сградата на Научния институт по вътрешни болести и фармакология, на Научния институт по педиатрия към Медицинската академия в София, да се привърши през годините на петилетката строителството на хирургическия блок в Пловдив и Института по вътрешни болести във Варна.

По плана през 1981 и 1982 г. се предвижда започване на строителството на окръжна болница в Силистра, на районни болници в Ихтиман и Радомир, на хирургически блокове към окръжните болници в Хасково и Враца.

Ще започне също така строителството на нови амбулаторно-поликлинични заведения: Варна (кв. „Хр. Ботев“ и „Г. Петлевков“), Видин, с. Брегово, Видинско, Перник, Пловдив (кв. „Тракия“), Сливен — кв. „Пею Дачев“. Предвижда се на започне строителството на нови домове „Майка и дете“ в Кюстендил, Пазарджик, Михайловград и Сливен; няколко детски ясли; дом за стари хора в Ямбол и др.

През 1981 и 1982 г. се предвижда разкриването на нови 1000 болнични и 1000 санаторниални легла, 1000 места в детските ясли и в домовете „Майка и дете“ и 2200 места в заведенията за социални грижи; 110 клуба за пенсионера и др. С това ще се направи нова стъпка към по-пълното задоволяване потребностите на населението от тези видове здравна и социална помощ.

Особено внимание ще се обърне на интензивното използване на съществуващата материално-техническа база. За тази цел ще продължи рационализирането на структурата на здравната мрежа, репрофилировката, интеграцията и специа-

лизацията на болничните заведения. Наред с това ще се повишат грижите за подготовката на висококвалифицирани кадри, като се вземат пред вид и нарастващите потребности от специалисти.

Особено внимание ще се обърне на по-нататъшното усъвършенстване на здравеопазването на работниците, на трудещите се селяни, на майките, децата и на учащите се.

Ще се увеличат всестранный грижи за създаване, опазване и възпроизводство на благоприятна жизнена среда, за оздравяване условията на труда и бита на народа, за издигане на неговата здравна култура.

Следващата 1981 г. е обявена от ООН за Международна година на инвалидите. В съответствие с утвърдената от Министерския съвет комплексна програма и в нашата страна ще се разширят грижите за инвалидите, за профилактика на инвалидността, за трудоустрояването на инвалидите.

По-нататъшно повишаване на ефективността на здравеопазването ще се получи от последователното прилагане на новия икономически подход. Провежданата в това направление дейност в Медицинската академия показва по недвусмислен начин големите възможности, които се откриват пред здравните заведения. В Медицинската академия се провеждат мероприятия, като заместване на скъпи с по-евтини, но равностойни по действие лекарствени средства; рационално използване на медицинската техника чрез подобряване организацията и управлението на дейностите; извършване на различни експертизи и клинични изпитвания на нови лекарствени и козметични средства на чуждестранни фирми и др. Предстои да се разгърне инициативата за по-голямо ангажиране на учащите се фармацевти и помощник-фармацевти в непосредственото производство на редица лекарствени средства. Наред с това съществуват и възможности за повишаване на икономическата ефективност чрез собствени разработки, закупуване на лицензи за родно производство на диагностични и лечебни средства, като шпули за изкуствени бъбреци, сърдечни стимулатори, спринцовки за еднократно използване и др.; продажба на собствени оригинални изделия, технически средства, лекарствени препарати и т. н.

Другарки и другари народни представители! Бих искал накрая да се спра и на някои проблеми, които спъват работата на Министерството на народното здраве. Не бих желал на никого от вас да бъде опериран с някой скалпел и други хирургически прибори, които са производство на завода в Тополовград, който е подведомствен на Министерството на електрониката. Но това е един малък въпрос. Много по-тежък проблем, който сега ни безпокои, е за състоянието на рентгеновата апаратура. Поради обстоятелството, че нашето Министерство на електрониката разполага с такъв завод, на нас не ни се дава виза да закупуваме тези апарати от Гер-

манската демократична република. През настоящата година ние сме закупили 26 рентгенови апарата. От тях Министерството на електрониката е монтирало само 6 и от тях работи само един.

От необходимите за следващата година рентгенови апарати Заводът за рентгенова апаратура към Министерството на електрониката не е приел нито един апарат и същевременно не е дал виза да закупим от Германската демократична република нито един апарат. Ние значително сме закъснели, за да искаме сега, в края на тази година, Германската демократична република да ни достави други апарати.

Безспорно е, че тук вина имат и другарите от Министерството на народното здраве, които не са алармирали своевременно по тези въпроси. Същевременно искам да кажа, че ние вече цяла година протакаме срещата на високо равнище между ръководствата на двете министерства за уреждане на редица актуални и належащи въпроси. Мисля, че една такава среща ще бъде от полза за нашето здравеопазване и трябва в най-скоро време да се състои.

Другарки и другари народни представители! Представеният ни за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание бюджет и план за развитие на Народна република България за 1981 и 1982 г. е ново убедително доказателство за правилната социална политика на Българската комунистическа партия, за нейните големи грижи за здравето и благополучие на народа.

Министерството на народното здраве и всички здравни работници в нашата страна разбират и оценяват голямото значение и дълбокото съдържание на поставените пред тях цели и задачи. С присъщото им чувство за отговорност и всеотдайност те ще вложат всичките си сили за посрещането с достойни дела Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и за успешно изпълнение през 1981 г. и следващите години на петилетката на високохуманната партийна повеля — опазването и укрепването на здравето и трудоспособността на нашия народ.

Благодаря! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата народният представител Ради Кузманов.

Ради Кузманов: Другарки и другари народни представители! Днес ние обсъждаме два документа с изключително значение за нашата страна — проектоплана за социално-икономическото развитие на Народна република България за 1981 и 1982 г. и бюджета за 1981 г.

С основание можем да кажем, че проектопланът и проектобюджетът са потвърждение на социалната и икономи-

ческа политика на Българската комунистическа партия за повишаване жизненото равнище на трудещите се, за реализация на девиза — Всичко в името на човека, всичко за благото на човека.

Предвижда се нарастване на националния доход над 5 на сто, а реалните доходи на трудещите се с 3,1 и 2,8 на сто.

В проектите е отразен стратегическият курс на партията за интензификация на общественото производство, за високо качество и ефективност. И точно затова са в съответствие с решенията на Централния комитет на Българската комунистическа партия за превръщане на осмата петилетка в петилетка на техническия прогрес.

В значителна степен се осъществяват указанията на др. Тодор Живков и решенията на Националната партийна конференция за усъвършенстване на социалното и икономическото планиране.

На тази основа ще се изпълняват и задачите, които партията и държавата решават на настоящия етап, като се използват най-добрите постижения на съвременната научно-техническа революция.

Виждат се и качествените изменения като резултат от последователното прилагане на новия икономически подход.

Този подход към разработването на проектоплана го прави разбираем за нашата работническа класа и несъмнено той ще изиграе мобилизираща роля за повишаване социалната активност на трудещите се. И аз съм дълбоко убеден, че планът, който днес обсъждаме, ще бъде изпълнен и преизпълнен, защото зад него ще застане работническата класа, селяните-кооператори и трудовата интелигенция.

Уверен съм, защото и през годините на седмата петилетка софийската работническа класа и всички трудещи се от столицата постигнаха високи резултати в осъществяването на партийната повеля.

Известно е, че на 29 ноември 1980 г. с 32 дни предсрочно столицата изпълни комплексно плана си за социално-икономическото развитие за седмата петилетка. Само в нашия Коларовски район реализираната над плана за петилетката печалба ще бъде повече от 40 млн. лв. Положителната равносметка на столицата и нашия район в края на петилетката е най-голямото доказателство за правилността на социално-икономическата политика на Българската комунистическа партия.

Аз не се съмнявам, че работниците, челиниците, носителите на новото, на научно-техническия прогрес ще бъдат в авангарда за изпълнение на плана за 1981 и 1982 г. и ще допринесат за реализиране на икономическите и социалните цели, заложили в проектоплана. Много от членовете на клуба на челиниците в нашия район изпълниха два петилетни

плана в чест на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Сега 150 от тях предават своя опит на повече от 1200 млади и новопостъпващи работници.

Искам да споделя, че ускореното внедряване на постиженията на науката и техниката в производството дава вече своите положителни резултати. Така например на тази основа в комбината за правотокови мотори и инсталации „Георги Костов“, корабостроителния завод „Христо Смирненски“, Химикофармацевтичния завод, комбината за хладилна и климатична техника „Антон Иванов“, завода за автомобилни гуми „Георги Димитров“ и др. обществената производителност на труда за последните пет години нарасна повече от два пъти.

За съжаление не навсякъде беше реализиран този подход към задачите на седмата петилетка. Затова и нашият комбинат „Елпром-енерго“ остана с дълг към петилетката.

През следващата петилетка ще настъпят значителни структурни промени в производството на комбината и неговите поделения. Те са в резултат на разширяване и задълбочаване на сътрудничеството със Съветския съюз и на развитието на нашето тежко машиностроене и енергетиката, като са насочени главно към производство на крупни електрически машини.

Нас ни тревожи обаче фактът, че сега, когато са броени дните до началото на осмата петилетка, заводът за електрически машини „Васил Коларов“ няма напълно осигурена производствена програма за 1981 и 1982 г. За бързото преодоляване на съществуващите трудности предлагам да се окаже помощ на комбинат „Елпром-енерго“: от Държавния комитет за планиране, Министерството на външната търговия и Министерството на електрониката и електротехниката за осигуряване на допълнителен износ за СССР на 20 000 броя асинхронни електродвигатели с мощност от 30 до 100 квт; от Министерството на машиностроенето—да ускори усвояването на новите тежки машини и съоръжения, за да може ЗЕМ „Васил Коларов“ да запълни своя капацитет; в изпълнение на 51-во разпореждане на Министерския съвет Държавният комитет за планиране, Министерството на строителството и строителните материали, Столичният народен съвет и Министерството на електрониката и електротехниката да поемат задължение за ускоряване темповете на реконструкция и модернизация на заводите от комбинат „Елпром-енерго“, което ще допринесе за производството на крупни електрически машини и мощни силови трансформатори с напрежение до 400 хил. волта.

В тази връзка да се създадат условия, като се осигурят необходимите капитални вложения, за разширяване и модернизирание на производството на електропорцелан и електроизолационни материали.

Нов израз на вниманието на партията и правителството е включването в плана на важни мероприятия за хармонично развитие на столичното стопанство и решаване проблемите на социалното развитие на София. Искам да изразя надежда, че по този начин ще се създадат по-добри предпоставки за подобряване условията на труд, по-бързото решаване на жилищния проблем и усъвършенствуване на търговското и битовото обслужване на столичани.

Другарки и другари народни представители! Искам да изразя своето дълбоко убеждение, че с приемането на плана за общественоекономическото развитие на нашата страна за 1981 и 1982 г. ние слагаме началото на нов оптимистичен период в развитието на нашето общество. Вярвам, че с усилията на всички трудещи се под ръководството на Българската комунистическа партия ние успешно ще изпълним заложените в плана задачи и ще направим важна крачка в борбата за построяване на развитото социалистическо общество в Народна република България.

Ето защо аз напълно подкрепям предложените проекти и ще гласувам за тях.

Благодаря за вниманието! *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата инж. Юлия Грамовска.

Юлия Грамовска: Уважаеми другарки и другари народни представители! Заставам на тази трибуна с чувство на дълбоко възмущение и благодарност за възможността да взема отношение от името на българската младеж по обсъждането на основния документ за социалноекономическото развитие на страната — единния план за 1981 и 1982 г.

Изпълнението на идеите и задачите от писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и решенията на Националната комсомолска конференция потвърди порасналия дял на младежта в трудовия, политическия и духовния подем на народа. Стремешът за пълноценна изява на младежкото социално творчество — това най-ярко характеризира участието на младото поколение във всички отрасли на материалното производство, в извънматериалната сфера и в областта на духовната култура.

Отговорът на българската младеж, на Димитровския комсомол за вниманието, грижите и доверието, с което ни обгражда нашата Българска комунистическа партия, са делата ни, реалните резултати от участието в научно-технически прогрес, равняването ни по челниците и първенците, стремешът да достигаме и надминем вече постигнатото.

Израз на постоянната грижа на партията за непрестанно повишаване жизненото равнище на народа, на последова-

телното осъществяване в живота на Декемврийската програма, този жизнено важен въпрос придоби нови измерения в писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на Комсомола — строителството на жилища за младите семейства да става и с доброволния труд на младите хора.

Поръчано ми е от младежката бригада „Ленко Мишев“ при Технологически екип № 3 на Строително-монтажния комбинат в Плевен да поставя някои въпроси на подготовката и реализацията на младите хора в строителството.

Младежите от бригадата са с висока степен на квалификация. Всички са преминали курс за усвояване на втора специалност. Младите строители работят в условията на новата бригадна организация на труда. Ръководството на Строително-монтажния комбинат им гласува доверие, като възложи на екипа обект, който се изпълнява по нова технология. Именно младежката бригада приложи за първи път в общо-строителното поделение този нов метод на строителство. Бригадата работи на две смени и по системата „Без изоставаци“, както и по движението „Героят е винаги в строя“ (колективът всекидневно изработва и норма за своя патрон). В личните комплексни планове на всеки са залегнали високи качествени показатели както по реализацията на труда, така и по повишаване на образованието и квалификацията, по участието в обществено-политическия живот и комсомолската дейност.

В крайна сметка оказаното доверие от страна на ръководството, интересът и стремежът да се усвоява новото, да се утвърждава бригадната стопанска сметка — вече дават своите положителни резултати. Младежкия екип изпълни своя рапорт-обещание два месеца предсрочно.

Ние знаем, че в страната вече работят в строителството 110 младежки технологични екипа и бригади.

Нас ни тревожат редица нерешени въпроси, които поставят барieri от всякакъв род пред обновлението и попълнението на отряда на строителите с млади кадри. И това навярно е актуален проблем пред всички.

Не навсякъде вниманието се насочва към задачата за привличане и задържане на млади работници и специалисти със създаването на по-добри условия за живот и труд, за повишаване на образованието и квалификацията, за внедряване на нови прогресивни технологии, на нова организация на труда, за работа със съвременна техника и т. н.

Все още и при нас има разминаване на планирането с разработените инженерни проекти. Не навсякъде се оценяват справедливо ролята и мястото на младежките колективи в усъвършенствването на социалистическата организация на труда, в приложението на бригадната стопанска сметка, в утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Важен източник и резерв за попълване отряда на строителните работници безспорно са завършилите средните професионално-технически училища по строителство, както и уволняващите се младежи от Строителни войски. Това е една подготвена, при това квалифицирана работна ръка, която непростимо често губим. Причините за това са, че не на всички се признава защитеният разряд, не им се възлагат отговорни задачи, не им се дава възможност да работят с нови машини и инструменти. Разбира се, не на последно място са и лошите приобектови културно-битови условия. Само младежкият ентусиазъм не е достатъчен за преодоляване на лошите атмосферни условия, на тежкия физически труд. И не е утопия изискването условията за работа и отдих на строителния работник да се доближават и равняват с тези в промишлеността, да са в съответствие със съвременните изисквания на живота.

В това отношение безспорно основната отговорност стои пред Министерството на строителството и строителните материали, на Централния съвет на Българските професионални съюзи и Централния комитет на Комсомола.

Ако погледнем по-широко на въпросите за издигане авторитета на строителната професия, непременно трябва да отбележим ролята на семейството и обществото. Този важен социално-психологически момент е свързан с трудовото възпитание на децата в семейството и училището, където те формират първите си трудови навици, където се подготвят да преодолеят трудностите, където у тях се формират представите за високите нравствени стойности на всяка професия. Не маловажна е и ролята на общественно-политическите организации, на средствата за масова информация.

Навлизането на млади работници и специалисти в строителството, създаването на всички възможности за пълна реализация на техния талант и способности, обгръщането им с внимание, доверие, любов и справедливост, създаването на подходящ микроклимат и условия за развитие на младежките трудови колективи — това е според нас пътят за подмладяване и обновяване, за качествено израстване на отряда на строителите.

Бих искала накратко да се спра на разгръщането на инициативата младите хора да участвуват със собствен труд в изграждането на жилища за младите семейства. Формите за осъществяване на тази задача в различните окръжни комсомолски организации в крайна сметка се свеждат до следното: привличане на млади хора от производството, от други отрасли за определен период от време. Тук особено активна е ролята на комсомолското дружество, на младежкия трудов колектив. В това има огромен възпитателен ефект, тъй като расте авторитетът на дружеството, на колектива. Другарите посмат задълженията да изпълняват трудовата норма, а

младежът след изтичане на определения период от време ще получи самостоятелно жилище, ще реши този жизнено важен за него и семейството му въпрос и винаги ще чувствава, че в този момент от живота му неговите другари и колеги са били рамо до рамо с него.

Искам специално да насоча вниманието към въпроса за предаването на обектите без довършителни работи. С постановление № 1 от 27. I. 1978 г. за приемане на Наредба за разпределение и продажба на жилища и с изменението и допълнението на Правилника за прилагане на Закона за наемните отношения точно е регламентирано, че изпълнителните комитети, съгласувано с Министерството на строителството и строителните материали ежегодно определят жилищни сгради, които могат да се предават, без да са изпълнени бояджийските работи, облицовки, подови настилки и покрития и предвиденото в проекта на сградата обзавеждане. Тези жилища могат да се определят за млади новобрачни семейства. Младежите със собствени сили извършват довършителните работи, като придават естетически вид на жилището, в което ще живеят, според вкуса и предпочитанията си. Така ще се освободят средства и трудови ресурси, които могат да се усвоят за започване на ново строителство и обектите ще се предават най-малко с два-три месеца по-рано. Комсомолците чрез доброволния си труд ще отчетат реален принос за изпълнение препоръката на др. Тодор Живков.

За да се осъществява този начин на строителство, е необходимо по-голяма инициатива от страна на комсомолските комитети. Нужно е, на първо място, да се снабдяват по-добре магазините „Направи си сам“, да се разшири издаването на помощна литература. Нужно е да се разкрият бюра за подпомагане и консултации, към тях да се организират и да се водят на отчет специалисти по някои специфични видове работи, които изискват повече опитност и знание. В тези бюра специалистите да работят в незаето от основната им работа време. По този начин на гражданите биха били спестени много неприятности при договаряне със самозвани „майстори“ и „специалисти“, а същевременно ще се подпомагат кооперативният, смесеният и индивидуалният начин на строителство, както и извършването на ремонти.

За преодоляване жилищния проблем на младите семейства изпълнителните комитети на народните съвети направляват тази дейност. Независимо от излезлите в последно време нормативни документи обаче при направените съвместни проверки на Комитета за държавен и народен контрол и Централния комитет на Комсомола в редица народни съвети са установени нарушения. От своя страна комсомолските комитети работят за преодоляване на традиционния подход за формално участие в комисията към народните съвети, за по-задълбочено изучаване на конкретните нуж-

ди на младите семейства, за по-оперативна и ефективна организация на движението за участие на младежта с доброволен труд в строителството на жилища.

Реалният принос на младежта за изпълнение на плана за жилищното строителство през 1981 и 1982 г. се очертава да достигне 2500 апартамента на година.

Накрая като народен представител на Плевенски избирателен район разрешете ми да поставя въпроса за жилищния проблем в окръга.

По данни към 30 октомври т.г. са картотекирани: млади новобрачни и многодетни семейства, нуждаещи се от жилища, 2620; съгласно чл. 11 от Наредбата за разпределение и разпродажба на жилища — 8223 семейства; живеещи в стари и отчуждени сгради, принудително запазени поради остра нужда от жилища без санитарно-хигиенни условия и близо до новопостроени сгради — 934 семейства; подлежащи на събаряне поради износен жилищен фонд, строителство на детски заведения, училища и изграждане на различни комуникации — 1360 семейства. Голям е броят на заемоискателите — 16 780 души, които чакат повече от 10 години. Голем са жилищните нужди и в градовете Левски, Червен бряг и особено в Никопол след земетресението през 1977 г.

С оглед на горепосочените данни и пред вид на това, че през 1981 г. започва редовна експлоатация новопостроеният домостроителен комбинат, както и за създаване на поточност на организацията в Строително-монтажния комбинат, предлагам лимитът за окръга да се увеличи главно за първите 3 години на осмата петилетка. С приемането на това предложение ще се създадат условия за пълно натоварване на съществуващите мощности, ще се повиши ефективността на производството и донякъде ще се задоволи острата нужда от жилища в нашия окръг.

Разрешете накрая, уважаеми другарки и другари народни представители, да изразя пълната подкрепа на младежта на политиката на Българската комунистическа партия.

Искам да ви уверя, че българската младеж приема проектите на плана за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г. и на бюджета за 1981 г. и с младежкия си труд, творчество, ентузиазъм и дръзновение ще работи за неговото успешно изпълнение!

Благодаря! (Ръкопляскания)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата инж. Боян Йорданов.

Боян Йорданов: Уважаеми другарки и другари народни представители! За нас като народни представители значението на настоящата сесия се определя и от това, че тя е по-

следната за нашия мандат, в който ще разглеждаме проектите за плана и бюджета на страната и всеки от нас може да си даде отчет как е използвал големите възможности, права и задължения, които имаме за изпълнение решенията на партията и правителството, за повишаване ефективността на народното стопанство, качеството на продукцията, увеличаване производителността на труда.

Още през 1978 г. др. Тодор Живков обоснова историческата необходимост от рязкото увеличаване производителността на труда за предстоящата осма петилетка. Тази необходимост се поражда и засилва от световното икономическо развитие, от непрекъснатото разширяващите се външнотърговски връзки на нашата страна. Високата производителност на труда означава конкурентоспособност на нашите стоки на външния пазар, висок международен престиж, стабилни и високи валутни постъпления, висок жизнен стандарт.

Като имам пред вид значението и необходимостта от рязко увеличаване производителността на труда за бъдещото развитие на нашата страна, искам да спра вашето внимание върху някои проблеми и резерви, решаването и използването на които ще спомогне за изпълнението на плана и бюджета, които сега разглеждаме.

Голям резерв за народното стопанство е изобретателската и рационализаторската дейност. Годишно стотици милиони левове постъпват от нея като приход на националния доход. Значителен е и неизчислимият хуманен ефект от тази дейност в подразделенията на Министерство на народното здраве. Изобретателите и рационализаторите от материалното производство многократно са доказвали високата ефективност, сигурност, ниски разходи и кратки срокове при внедряване на техните предложения.

Така например до 1972 г. в масло-сапунената промишленост съществуваше изключително тежък проблем за измиването, изслушването и пълненето на бутилките със слънчогледово масло за населението. Десетки милиони стъклени бутилки стояха по дворовете на предприятията и предстоеше предаването им на вторични суровини. В продължение на 10 години научен институт, снабден с всичко необходимо, създаде няколко прототипа машини с признати по тях изобретения за стотици хиляди левове, които не издържаха производствените изпитания. Произвежданите бутилкомячни и пълначни машини от МЗ „Червено знаме“ — гр. Стара Загора, работят с много недостатъци и много често в пресата се появяват информации за тяхната лоша работа.

Проблемът беше разрешен от двама рационализатори от гр. Полски Тръмбеш, които съумяват за две години да конструират, монтират и пуснат в действие три бутилкомячни и пет бутилкопълначни машини с производителност 4000 бутилки за час, с автоматично зареждане и изпразване на бу-

тилките с идеално измиване и изсушаване. Всички залежали бутилки се измиха и влязоха в употреба. За да разберете какво са направили, трябва да имате пред вид, че всяка бутилкомиячна машина е със сложна кинематика, състояща се от десетки хиляди детайли с общо тегло над 10 тона. Тази невероятно висока производителност на умствения и физическия труд те са постигнали при примитивни занаятчийски условия, без помощта на научни сътрудници и въпреки това притиснати от условията и от това, че всичко трябва да изработват и монтират със собствените си ръце. Много от възлите те решават по принципно нов начин, на ниво изобретение, без да правят заявки за авторски свидетелства, с най-икономично изразходване на метали и труд. Стойността на една тяхна бутилкомиячна машина заедно с авторското възнаграждение, пусната в действие, струва 35 000 лв., докато тази на МЗ „Червено знаме“ — 100 000 лв. Само изработката на подобна машинно-конструктивна документация по ценови правилници струва около 20 000 лв. Качеството на работата на машините на двамата рационализатори е изключително високо и повече от 7 години техните машини продължават да работят в гр. Костинброд, Силистра, Попово, Харманли и Полски Тръмбеш.

Дотук е хубавата страна на примера. Лошото е, че след като започнаха своята работа, започнаха да се получават сигнали от къде ли не, че те са печалбари, ще забогатеят за държавна сметка, намеси се прокуратурата. Само за това, че се касаеше за решаване на национален проблем, ДСО „Зърнени храни и фуражна промишленост“ се намеси да ги оставят да направят машините. След пускането на машините независимо от това, че се видя и се доказа какво са направили, офанзивата срещу тях се поднови. Част от авторските възнаграждения с големи трудности получиха чрез съда. Доскоро получаваха писма от държавен и народен контрол за ревизия на техните предложения, авторски възнаграждения. В резултат на дейността на тези „защитници на държавните интереси“ двамата автори завинаги се отказаха от рационализаторска и изобретателска дейност.

Ако се сравнят разработките на изобретателите и рационализаторите от материалното производство с подобни служебни на научноизследователските институти, ще се види, че те ги превъзхождат многократно по повечето технико-икономически показатели. Независимо от това субективните трудности, които се поставят пред изобретателите и рационализаторите от материалното производство, непрекъснато се увеличават, расте зависимостта им от съществуващия неблагоприятен социално-психологически климат. Напоследък в това отношение расте и ролята на Българската народна банка, която е облекчена от указанията на Държавния комитет за наука и технически прогрес, Централния съвет на Българ-

ските професионални съюзи и Българската народна банка— Централно управление, относно прилагането на някои нормативни разпоредби на Закона за изобретенията и рационализациите и Правилника за прилагане на Закона за изобретенията и рационализациите в раздела за решаване споровете по предложенията. Новият механизъм за решаване споровете по предложенията, от който е напълно игнориран Институтът за изобретения и рационализации, е толкова усложнен и бюрократичен, че на практика понастоящем той се явява пречка и при това законна за развитието на изобретателско-развойната дейност. В резултат на този механизъм нарасна броят на споровете, решени чрез съда и независимо, че в повечето случаи осъденият е Българска народна банка, съответните изводи не се правят и тази практика да се занимава съдът продължава да се разраства. Българска народна банка може да докаже, че е готова да изгори юргана заради бълхата, но лошото е, че към други видове дейности не е така прецизна и активна, особено към финансиране на явно скъпите научно-технически разработки и проекти.

Така например в комбината за товарни автомобили „Мадара“ в Шумен се финансира проект, който служител от завода поевтинява със своя рационализация. На спънките, които му прави БНБ, същата отговаря:

„Аман вече от подобряване на проекти. Как да си обясним факта, че един среден техник от КТА „Мадара“ може да подобри проект, преминал даже през експертен съвет, да го поевтини с 400 хил. лв.“

Може, другари народни представители, защото научно-изследователските институти и проектантски организации са заинтересувани от ценовите правилници техните разработки да струват повече, защото от тяхната стойност се определя работната им заплата, затова се проектира скъпо, сложно, с вносни материали и оборудване, вдига се стойността, за да е по-висок хонорарът. Със своята дейност изобретателите и рационализаторите от материалното производство поевтиняват, без това да ми е служебно задължение, такива разработки и проекти, но вместо, както се казва, да им се сваля шапка и изкаже най-голяма благодарност, им се правят спънки от всякакъв род. От една страна, се финансират с лека ръка обектите със скъпи проекти и големи хонорари и с желязна ръка се държат преписките по рационализациите.

Предлагам да се преразгледат посочените указания в частта им при разглеждане на споровете, които са доказали на практика своята неефекасност. Да се възстанови старото окръжно № 29 на Централното управление на Българската народна банка от 27. V. 1978 г., съгласно което при решаване на споровете по предложенията за рационализации централно и законно място заемаше Институтът за изобрете-

ния и рационализации, където работят най-добрите специалисти в тази област.

Времето ме ограничава да докажа с други убедителни примери големите възможности на изобретателите и рационализаторите за повишаване на националния доход и издигане международния престиж на нашата страна и големите субективни трудности, които се поставят пред тях. Не трябва да забравяме, че те са най-добрите представители на техническия прогрес и че не се нуждаят от пробивни съавтори, за каквито има много кандидати, заели възлови места. Тук не са необходими нови нормативни документи, а е нужна ефикасна защита на неблагоприятния социално-психологичен ефект, създаван и от кандидатите за съавтори, когато реализират своите рационализации и изобретения.

Друг тежък проблем за народното стопанство е бягството от материалното производство. Засега този процес е еднопосочен и необратим от материалното производство, университетите към научноизследователските институти и административно-управленческите звена. За съжаление проведените съкращения на административно-управленчески персонал през последните години, с които трябваше да се разреши в голяма степен и този проблем, не бяха особено ефикасни. Особен резултат нямаше, няма и да има, защото не се промениха условията на работа и заплащането в сравнение на тези в научноизследователските институти и административно-управленческите звена, където се запазва спокойствието, неотговорността, сигурността, добрите заплати и допълнителни възнаграждения.

Един дребен, но твърде показателен пример в това отношение. С въвеждането на единната щатна таблица се премахна допълнителното стимулиране на специалистите, работещи в материалното производство, в размер на 15 лв. месечно за придобита втора специалност в двегодишните школи за висша следдипломна квалификация, но не се отне допълнителното стимулиране на кандидатите на науките в размер на 30 лв.

Много са различията в условията на труд и заплащане в материалното производство в сравнение с тези в научноизследователските институти и административно-управленческите звена, изводът от което е един, че всеки ще предпочете спокойствието, неотговорността, възможности за усъвършенствуване и задгранични командировки, добро заплащане пред тежестите, трудностите, производствения риск, големите отговорности за хората и продукцията, капризите на времето и пазара, вредности от всякакъв характер в материалното производство.

Този проблем го поставям с такава острота, неприета за изказване на сесия, защото съм убеден, че със съответстващата материална база и неизползувани възможности на

материалното производство може значително да се увеличи производителността на труда, което вярвам, че доказах с примера за дейността на двамата рационализатори от гр. Полски Тръмбеш. Но аз също съм убеден, че със съществуващата трудова и технологична дисциплина, неефективното използване на най-ценния капитал — работното време и възможности на техниката, бягство от производството, прояви на безstopанственост и неотговорност, наличието на спокойни работни места, успех няма да имаме дори да се внесе най-новата, модерна и производителна техника. Проблемът за рязкото увеличаване производителността на труда не е само технически, а в голяма степен човешки, субективен, отнася се за съществуващата организация на труда и управлението. Рязкото увеличаване производителността на труда не се отнася само до работещите в материалното производство, но и до подобряване качеството на продукцията, намаление на административно-управленческия персонал, подобряване ефективността на научноизследователските институти, създаване на механизми, които да стимулират създаването на икономични и ефективни научни разработки и проекти, обективни условия за естествен стремеж за работа в материалното производство, стимулиране на изобретателите и рационализаторите, на всички дейности на народното стопанство.

Във връзка с определяне главните насоки в развитието на техническия прогрес се проведе Юлският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия през 1978 г. и така наречената „великденска среща“ в резиденция Бояна. В своето заключително слово др. Александър Лилев остро осъди като несъвместими с живота вредни явления, като самоуспокоението, самодоволството и празнословие, разясни каква опасност крият за развитието на икономиката и техническия прогрес. Другарят Тодор Живков отрече „шопската мярка“ за измерване на постигнатите успехи, напомни ни, че трябва и сме длъжни да използваме вече световния еталон.

За съжаление борбата срещу тези отрицателни явления и използването на световната мярка продължи няколко месеца и отново се върнахме в стария коловоз. В това отношение нашите възможности като народни представители са изключително големи, защото имаме големи права, достъп до богата информация и на нашите изказвания се дава широка обществена гласност. Трябва да си признаем, че не използвахме тези възможности. И най-беглият анализ на нашите изказвания показва, че говорим общо, по принцип, обръщаме най-голямо внимание и отделяме повечето време на успехите, независимо че за тях ние получаваме работна заплата, премиални и награди, стремим се да отчетем успехите на избирателния ни район и ако може, да вмъкнем в плана някой обект, който ни е поръчение. Нерешените проблеми, не-

изпълнените решения, което сега е най-важното, заемат малко място и се поставят между другото общо, със заоблени ръбове, което намалява в значителна степен ефекта от тяхното поставяне. По този начин ние допринасяме за съществуването на тези отрицателни явления. След като ние не сме конкретни и не показваме своята непримиримост, не може да очакваме по-различно да бъде положението в заводите, аграрно-промишлените комплекси, научните институти и известното ни на всички прекъсване ще продължава.

Ние като народни представители, особено от материалното производство, трябва да поведем борба срещу тези отрицателни явления, срещу съществуващия стремеж да се оглажда информацията, когато отива нагоре, за което имаме всички възможности, права и задължения. С многократно по-голяма острота, отколкото е прието, да реагираме, когато не се изпълняват решенията и се замазват проблемите, да даваме личен пример на непримиримост и сблъсък, когато е в интерес на изпълнението на плана, който ние сега разглеждаме, и да гласуваме, когато е в интерес на развитието на нашата родина.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Атанас Димитров: Другарки и другари народни представители, желае ли още някой да се изкаже или да направи предложение по законопроектите? — Няма желаещи.

Пристъпваме към първо гласуване.

Моля народните представители, които приемат по принцип законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на страната през 1981 и 1982 г., да гласуват.

Против има ли? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законопроектът се приема на първо гласуване единодушно.

Пристъпваме към гласуване на законопроекта за държавния бюджет на Народна република България за 1981 г.

Моля народните представители, които приемат по принцип законопроекта, да гласуват.

Против има ли? Няма. Въздържали се? — Няма.

Законопроектът се приема на първо гласуване единодушно.

Преди да се поставят на второ гласуване, двата законопроекта се предоставят на комисите за допълнително обсъждане.

Следващото заседание ще се състои утре, четвъртък, 18 декември, от 9 ч. и 30 м.

Закривам заседанието.

(*Закрито в 16 ч. и 20 м.*)

Заместник-председател: **Ат. Димитров**